

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hirtet-
ésnél olcsóbb. Nyiltter
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A Haasz-féle kendertrőgép.

gész csöndben, minden nagyobb hirlapi zaj nélkül történt meg közelebb a Haasz-féle kendertrőgép hivatalos próbája Budapesten. Igaz, hogy az országos műegyetem és a miniszterium több jeles szakferfi által érdemlegesen voltak képviselve. A próba Vidacs ur gépgyáranak udvarán tartatott. Ugyanekkor ugyanott még más trőgépek is próbáltattak.

Ezuttal azonban e helyen én a Haasz-féle gépről akarok szólni.

Alig van rá eset, hogy egy-egy merésznek nevezhető gondolat első kivitelben oly sikert érjen, mint a Haasz-féle gép alkotása.

Én ezen észrevételemet már a nevezett géppel Filipován tartott próbák alkalmával is kifejeztem s a budapesti próbánál is megtettem.

Igen tudom méltányolni a tudomány embereinek azon álláspontját, hogy a gép szabaddalmi jogát a kormány által megvásárlandónak véleményezték.

Azonban azon némileg tartózkodó magaviséletet, a melyet a kormány küldöttei ezen próbánál tanúsítottak, meg sem tudnám érteni, ha az olaszországi kendertrőgép-próbák végeredménye fölötti kérdés már eldöntetett volna.

Én azonban részemről így is határozott állást tudok foglalni a Haasz-féle gép mellett.

A Haasz-féle gép egy folytonos tevékenységet, egyöntetű mozgást tanúsító, önműködő gép, a melyet, mint a cséplőgépeket, csak etetni kell s a kitörött kendert a gép kiadó végénél szabadon elszedni.

Az eszme olyan, a milyent csak követelnünk szabad. Ezen önműködés egyetlen olasz gépnél sem érhető el. Sőt az eddig fölaltált összes ütőgépeknél föl van adva ez a gondolat.

Maguk a nyomvatóró recés hengerű angol gépek, melyek ismeretes hátrányaik mellett önműködő szerkezetre vannak alkotva, mind, még azon hátránnyal is bírnak, hogy a beléjük dobott kender bizonytalanul vezetik át s a törés alatt igen elcsuszátják, mert nincs, nem is lehet tartókészülékük.

Ezen tartókészülék az összes önműködő kendertrőgépek között egyedül a Haasz-féle gépnél van alkalmazva.

Ha valaki sokat foglalkozott kendertrőgépek tanulmányozásával, azonnal rá kell jönnie, hogy ez a tartókészülék nemcsak leleményes, de sikerült is a Haasz-féle trőgépénél.

A mily fölötté fontos a Haasz-féle gépnél azon rendkívüli előny, hogy kevés munkást igényel, éppen olyan igen fontos az is, hogy bár egyszerre vékony rétegben könnyű erővel kevés kender üt, de a folytonos működés által a mily gyorsan és ügyesen etettetik, olyan gyorsan és szaporán tör.

Érdekes még e gépnél az is, hogy a munkások nem forognak veszélyben, könnyen dolgoznak s ami legfő, a kender rostok a gép ütései alatt legkevésbé szenvednek; mert a lehető legszéttartottabb állapotban jutnak az ütőküllők alá.

Ennek a körülménynek a fontosságát óhajtanám a kevésbé gyakorlati szakértőkkel megértetni.

Maga a kézi törés módszere nincs előnyére a kenderrostnak.

Az a tömeges törés, az a halmozott állapotban való rácsapás hátrányára van a kenderrostnak.

A Haasz-féle gépnél meg valami igen enyhíti a törő csapások hátrányos hatását a rostokra nézve, t. i. a ferde szögben való harántékos csapás. Az egyenes keresztmetszetben való csapásnak nem lehet előnye a rostokra nézve, mert az ilyen csapás egyszerre mereven töri el a kórót a rosttal együtt. Azt tartom, azért adott a Haasz-féle gépen törött kender a gerebenezésnél több szálat, mint maga a kézi tilóval törött. Az meg kétségtelen tény, hogy a gerebenezésnél a Haasz féle gép önműködési rendszere azért fog kevesebb hátránnyal járni a szálynerésre nézve, mint az angol önműködő gépeké, mert, amint mondtam, ezek nem bírnak tartókészülékkel.

Ha sorrendbe akarom a Haasz-féle gép szerkezeti előnyeit szedni, ugy ezt a következőkben kell összefoglalnom:

1. A Haasz-féle gép először is nem nyomva, de ütvetető gép; nem szenvednek benne a rostok.

2. A gép önműködő, nem kell benne a kender tartani.

3. A gép folytonos működő, t. i. nem kell a kender belebocsátani és visszavenni, keresztül adja maga.

4. A géphez sokkal kevesebb munkás kell, mint bármely más trőgéphez.

5. A gépbe terítve jönnek a kórók, nem törí őket halmazállapotban keresztül, nem ütí a felső kórókat túlerővel s nem ismervén alsó kórókat, ilyeneket már első csapásra töretlen nem hagy.

6. Ferde szögben, enyhe kanyarulatban ütí a kórókat; tehát nem erőlteti meg.

7. Minden gépek fölött, sajátágos tartókészüléke által a kender kézbentartás nélkül vezetí s nem csusztatja ugy el, mint a többi önműködő gépek.

Mindezeknél fogva nagyobb gazdaságok részére, a hol gépet lehet alkalmazni, a hol — mint ez nálunk szokás — ha már valami terményt termelnek, kevésbé nem szoktak bajlódni, a Haasz-féle gép igen célirányos

Hogy a Haasz-féle gép után tisztító, puhító, lágyító gépet kell alkalmazni, ez tény, csak hogy már ezekben kevesebbet szenvednek a rostok, minthogy a rostok erőszakos eltörése addig fordulhat elő, a míg a kemény fásrészek bennök vannak.

Ha a kender ki van törve, ha fás pozdorjaitól meg van szabadítva, ugy a további tilolás, valamint a finomítás, lágyítás, puhítás, minden kár nélkül, könnyen megtörténik.

A Haasz-féle gép trőgép, ehhez tisztító tilóra van szükség, erre a Bodola féle olasz gép alkalmatossá válik. De ha ezen tilógéphez más erőszakos elötörő gépen törjük a kender, ugy kétszeres a kár; mert a kender rostjait már előbb megzúztuk, minthogy pozdorjaitól meg szabadítottuk volna.

Egyet ne feledjenek a szaktudomány emberei, hogy azon pozdorjára, a mely még nincs eltörve, nem szabad az ütőküllő harántékos ütésének esni, mert ezzel a szár is lerántatik a szeméttbe.

Bakay Nándor.

Iparbarátoknak.

Gr. Zichy Jenő az 1885-iki országos kiállítás helyi bizottságának megalakítása céljából e hó 9-én reggeli fél nyolc órakerkezik városunkba. E tárgyban f. hó 2-án Bittermann Nándor nyomdász iparos házánál számos érdeklődő jelenlétében értekezlet tartatott, melynek célja volt, hogy a fogadtatás egyes részletei megállapittassanak: az értekezlet abban állapodott meg, hogy a nemes grófot, az ipar nagyérdemű előharcosát, lehetőleg ünnepélyesen és szívesen fogadjuk. Az indóháznál egy iparosokból álló küldöttség fogja fogadni, melynek tagjaiul felkértettek: Bittermann Nándor, Husvéth István, Odry János, Eckert Pál, Merstätter Nándor, Lang Flórián, Reichert József, Eibach István, Szalay Károly, Jónász Samu, Frey Imre és Gerresch János. — A város érdemes vendége Zichy Jenő gróf ur, főispán ur ő méltóságának lesz vendége, kísérete pedig az alispán urnál fog megszállni. A városház nagytermében ugyanaz napon délelőtt 10 órakerkezik az értekezlet, melyen az 1885-iki kiállítás helyi bizottsága meg fog alakittatni. A gyűlési terembe a gróf urat ugyanaz a bizottság fogja meghívni; óhajtható, hogy a fogadó- és meghívó-bizottsághoz minél többen csatlakozni sziveskedjenek.

A Bittermannál tartott értekezlet nem tartotta magát illetékesnek arra, hogy az országos kiállítás helyi bizottságát végleg javaslatba hozza, s azért egy újabb értekezlet összehívása látszott célszerűnek, melyre a következő meghívó lett körözve:

Meghívó.

Gr. Zichy Jenő, a magyar ipar apostola, f. hó 9-én kedden városunkba érkezik, hogy az 1885-iki országos iparkiállításra a zombori kerületi bizottságot megalakítsa.

Az előkészület iránt néhány iparos felkérésére előértekezletet tartván, abban állapodtunk meg, hogy f. hó 7-én vasárnap esti 5 órakerkezik a Szabácsy-féle vendéglőben összejövünk s a bizottsági tagokat kijelöljük.

Remélem, hogy t. kartárs ur ezen életbe vágó ügyünket felkarolja és a jelzett értekezleten nemcsak maga vesz részt, hanem ismerőseit is oda szólítja.

Karoljuk fel szebb jövőnk előkészítését s becsüljük meg ezen helyzetjavítási alkalmat!

Kartársi tisztelettel és bizalommal.

Zombor, 1883. évi okt. hó 4-én.

Bittermann Nándor,
nyomdász-iparos.

A városház nagy termében tartandó tanácskozmány után a helybeli iparosok tisztelgését fogja fogadni Zichy Jenő gróf ur a főispán elfogadó termében, melyre óhajtható, hogy lehetőleg mindazok testületileg megjelenjen sziveskedjenek, kik a gyűlésen részt vettek. Déli egy órakerkezik a »Vadászkürt« nagytermében közebed rendeztetik. Egy teríték ára 1 frt 80 kr. Előjegyzetni lehet magát az ivartóknál, kik névszerint: Bittermann Nándor, dr. Margalits Ede, dr. Pavlovits Simon, Reichert József, Frey Imre, Eckert Pál, Jónász Samu, Szalay Károly, Merstätter Nándor, Lang Flórián, Eibach István, Pekánovits Andor, Bikár Kuzman, Sztanó Ferenc, Hajossevics András. A város érdemes iparosai és földbirtokosai tisztelettel kéretnek sziveskedjenek e napot a város jeles vendégének szentelni, ki értök fáradozik, s ugy a fogadtatásnál, mint a tanácskozmányban és közebedben tömeges megjelenésök által a város kitünő vendégét arról meggyőzni, hogy mi itt Bácskában és Zomborban szívesen és lelkesen tudjuk fogadni a vendéget, kivált azokat, kik életkérdéseinket szívökön hordozva javunkért fáradoznak. A mint az előjelek mutatják, ugy a fogadtatás, mint a tanácskozás és közebed, melyre már eddig is szá-

mosan jelentkeztek, impozans és úgy a kitűnő vendéghez, mint a városához méltó lesz.

Zombor, 1883. október 5-én.

A rendező bizottság nevében:
Dr. Margalits Ede.

Hírek.

A m. kir. pénzügyminiszter Székely Gyula zombori adófelügyelői számgyakorlatot az aranyos maróthi kir. adófelügyelő mellé III. oszt. számtisztvé nevezte ki.

Futakról írják: Gróf Chottek Rezső földszerünk a kisdedő és árva házra tett előbbi alapítványát 1000 frttal megpótolta.

A megyénkbeli orsz. képviselők a következő osztályokba sorsoltattak ki: I. Ifj. gróf Ráday Gedeon. II. Br. Podmaniczky Frigyes. III. Szemző Gyula, Miletics Szvetozár, Lativovits János. IV. Olay Lajos. V. Gromon Dezső, Rónay István, Popovics Vazul. VI. Polyt Mihály. VII. Mamuzsich Lázár. A többiek nevét a „Nemzet” okt. 1-i esti lapjában nem találtuk.

Az új-szivaci kisdedő társulat alapszabályai megerősítettek.

A szerkesztőség ajánl egy kitűnően képzett kisdedőnőt, magyarul, németül tanít, szerbül beszél, az érdekelt községek figyelmébe.

Bajmokon Oswald György szt. Annának, Marxer Eszter pedig a szűz Máriának tiszteletére szobrokat emeltek.

Egyházi műenek. A király névnapja alkalmából tegnap tartott díszmisén iskolás leánykák Jauch Ferenc tanító igen sikerült kétszólamu mise-szerzeményét énekelték. Offertoriumra Bertl Etelka és Kiss Ilka kis-asszonyok Sacellini „Ecce panis” kezdetű kettősét, benedictusra pedig Lovich Aranka k. a. Gounod gyönyörű „Ave Maria”-ját adták elő. Az orgona-kíséretet Heindlhofer Emma k. a. játszotta.

Vasárnap október havában. Adán 25-én. — Apátinban 21-én. — Bácsban Demeter napján. — Baracskán 20-án — Jankovácson 25-én. — Katymárt Teréz napot magában foglaló hét hétfőjén. — Kulán 15-ét megelőző vasárnap. — Nemes-Militicsen 20-át megelőző hétfőn. — O-Becsén 17-ikét megelőző vasárnap. — Pivnicán 20-án. — Szabadkán 27-ikét megelőző vasárnap. — Titelen 20-án. — Ujvidéken 29-én.

Arverések. Dzsida Antal 5126 frtra becsült ingatl. dec. 19. Zombor. — Raile Gábor 3811 frtra becsült ingatl. dec. 12. Gara (Baja).

Baja város képviselőjét az országos képviselőház III. osztálya elnökévé választotta.

Gyászhir. Zombortsevics József, Szabadkán városi árvagyami pénztárnok, f. 1883. évi október 1-én éjjeli 11 órakor 1 1/2 évi súlyos szenvedés után, 48 éves korában és boldog házasságának 5-ik évében meghalt.

Miletics Szvetozár ismét megjelent a képviselőházban. Megtört, beteg alakja feltűnés nélkül maradt. Különben maga is érezni látszik ereje fogytatát s szó nélkül üldögélt helyén, közönyösen figyelve az ülés menetére. „Nemzet.”

Felső-Gyulafalva. Ez lesz a neve az új községnek, melyet a Kerynaja mellett fekvő Felső-Pusztá-Kúla nevű kincstári birtokon torontálmegyei települők létesítettek. Nehány települő illetményét e hó 1-én adta át Marschan József, kincstári jószágigazgató. Az Alsó-Pusztá-Kulán később telepítendő község Alsó Gyulafalva nevet fog kapni.

Trefort miniszter Kaloosán vendége lesz f. hó 10-12-én Haynald Lajos bíboros érsekünknek. Ő Excellenciája 10-én este érkezik, 11-én meglátogatja a kalocsai tanintézeteket, s 12-én elutazik. A papnöveldeben és a gymnasiumban díszelőadások lesznek tiszteletére, a képezde újon épült helyiségei akkora be lesznek rendezve, a többi tanintézetekben pedig havi vizsgálatok fognak tartatni jelenlétében, a mennyiben ezt az idő és körülmények megengedik.

Beküldetett. N.-Palánka, 1883. október 2-án — Mindentől érkeznek hírek a legvakmerőbb lopásokról. A palánki kerület veszélyeztetett közbiztonságát hogy a jelenlegi három esendőrt tartsa fenn, az — a legnagyobb erőmegfeszítés és buzgalom dacára is — képtelenség. Illetékes helyről történhetnék intézkedés a csendőrség létszámának annyira szükségesség kiegészítésére, mert különben nem tudom, miként leszünk őszszel és a télén. r-t.

Közpolitári kéz írja Mélykútról: Megérdemli a mi fiatalágunk, hogy Bács megye közönsége ismerje rakoncátlan viselkedését. Nem is említve, hogy a templomban, hol Istennek kellene szolgálnunk és még ott is az előjáróság a rendet a lelkesítésre tizedesekkel tartja fent, de az utóan vasárnap éjjelenként 8 óráttól reggeli három óráig részegen ordítva, sokszor zenezővel, s a békés polgárok kapuját döngötte járnak s a falakra késsel olyanokat vájnak, mit e helyütt megnevezni szégyenlenek. És ha őket mind ezekért megérdemli valaki dorgálni, hulik akkor a kö-zápor, mint nem rég hullott a község derék orvosára. Ezt teszik dacára, hogy a megye által jóváhagyott községi szabályrendelet tiltja. És mindezeket az előjáróság tudva türi. Kérem az almás-járási derék szolgabíró úr figyelmét K. M. (Hát csak tegyen jelentést urambátyám, akár titokban is, de igazságosan; majd kileletti akkor a szolgabíró ur a főkolompókat és elveszi a kedvüket az ilyen gyalázatos hencseregéstől. A községi előjárók pedig ne ijedjenek meg a maguk árnyékától; mert első sorban maga a község köteles területén a jó rendet s a törvényt, ha kell erővel is megtartatni. Szerk.)

Lapunk bájos dolgozó társát, Kun Melánia urnőt, kinek boldog összekelését csak imént közöltük, súlyos csapás érte, mert édes atyja, szentpéteri Kun Sándor ügyvéd és földbirtokos, kedden, f. hó 2-án elhunyt. Béke poraira.

A magyar korona országában érvényben levő vasuti üzletszabályzatnak az élő állatok szállítására vonatkozó §-át a közlekedési miniszter módosította. A módosítás szerint élő állatok csak olyan állomásokon és olyan állomásokig vétetnek át szállítás végett, melyek azok átvételére kijelöltek. Továbbá a küldő, illetőleg átvétele kötelessége leendő az állatoknak kocsiába és onnan kirakásáról, az azok megkötésére szükséges

eszközökről gondoskodni, s biztos elhelyezésükről meggyőződést szerezni.

Szenttamason szeptember 30-án a nemzetiség és felekezetkülönbség nélkül tisztelt, polgári erényekben megérett, munkásságban megdagadott, Dungserszki Gedeon nagybirtokos, 75 éves korában jobb létre szenderült. Béke poraira!

Palánkáról értesítenek, hogy a tervezett ottani német hetilap, különféle okoknál fogva kiadatni nem fog. (Igy van helyesen! Szerk.)

Vasuti menetrend 1883. évi június hó 1-től.

Á l l o m á s o k			
	Szem. v.	Vegyes v.	Szem. v.
Zomborból Budapestig.			
Zombor indul	3.23	7.45	9.30
Militics	3.41	8.10	10.01
Bajmok	4.29	9.07	11.13
Szabadka érkezik	5.15	10.01	12.24
Szabadka indul	5.50	10.35	3.10
Kis-Körös érkezik	7.29	12.56	4.54
Kis-Körös indul	7.44	1.16	5.09
Budapest érkezik	11.00	6.00	8.22
Budapestről Zomborig.			
Budapest indul	7.45	2.40	8.23
Kis-Körös érkezik	10.45	5.43	1.15
Kis-Körös indul	10.52	5.50	1.42
Szabadka érkezik	12.34	7.30	4.53
Szabadka indul	3.30	8.10	5.16
Bajmok	5.00	9.06	6.35
Militics	6.15	9.44	7.25
Zombor érkezik	6.39	10.01	7.45
Gombosról Zomborig.			
Gombos indul	2.04	6.20	7.38
Szánta	2.29	6.40	8.06
Szt.-Iván	2.44	7.00	8.36
Zombor érkezik	3.09	7.30	9.15
Zomborból Gombosig.			
Zombor indul	10.15	8.05	7.31
Szt.-Iván	10.41	8.40	8.12
Szánta	10.57	9.03	8.38
Gombos érkezik	11.11	9.19	8.57
Szabadkáról Ujvidékig.			
Szabadka indul	1.09	5.40	
Csantavér	1.32	6.22	
Topolya	1.59	7.05	
Kis-Hegyes	2.27	7.43	
Yerbász-Kula indul	2.52	8.26	
Ó-Kér	3.17	8.58	
Kiszás	3.38	9.28	
Ujvidék érkezik	4.05	10.00	
Ujvidékről Szabadkákig.			
Ujvidék indul	5.30	11.55	
Kiszás	6.05	12.23	
Ó-Kér	6.35	12.45	
Yerbász-Kula	7.22	1.12	
Kis-Hegyes	7.52	1.32	
Topolya	8.40	2.00	
Csantavér	9.13	2.24	
Szabadka érkezik	9.51	2.55	

Észrevétel: A kövön nyomott számok az éjjeli órákat jelzik. esti 6 óráttól reggeli 6 óráig.

A személyszállító gőzök menetrendje 1883. évi június hó 17-től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre: naponta 9 órakor este. Letele: Bezdánból Zimonyra: naponta 8 órakor reggel. Bezdánból Orsova- és Galacig: szerdán, pénteken és vasárnap 8 órakor reggel.

Veprovaról értesít Haasz ur, hogy a budapesti szakértők előtt is minden tekintetben jelesnek talált kenderítő gépre megrendeléseket elfogad s az érdekelteknek bármilyen felvilágosítással szívesen szolgál. Nézetünk szerint e gépnek elterjedést csak úgy lehetne vidékünkön szerezni, ha legalább egy törő evadon át faluzának vele s a közönséget ad oculum meggyőznék, hogy az csakugyan célszerű és kifizeti magát. Mert hiába, a mi kisebb termelőink egyszerű németek, a kikhez lapok után nem igen lehet férni s a kik a mai szédelgős világban nem sokat adnak a hangzatos reklámokra. Mint hogy elég ember akad, a ki cseplőgéppel, szelelő rostával hízal és keres magának állandó munkát, lehetetlen csalódnunk azon föltevésben, hogy találkoznék ennek kezelésére is valami becsületes, értelmes és szakavatott ember. A próbát e részben magának a feltalálóknak kellene megkísérletnie.

A magyarországi tanítók árva háza javára a 63. sz. gyűjtőben a következők adakoztak: Balázs J. Madaras 1 frt, Bokor J. Madaras 50 kr., Mikuláscsik P. 50 kr., Trenka J. 50 kr., Jediciska M. 50 kr., Egger M. 30 kr., Holler Gy. 1 frt, N. N. 50 kr., Noll J. Almás 50 kr., Schadt Ignác 50 kr., Wiener S. 50 kr., Scherk Gy. 50 kr., Oltványi A. 20 kr., Virág J. 30 kr., Piukovich J. 20 kr., Bernhard E. 20 kr., Völkel J. 20 kr., Gutvein L. 20 kr., Wagner F. 20 kr., Horváth Máté Felső-Szt.-Iván 1 frt, Neymeyer J. 50 kr., összesen: 9 frt 80 kr. Midőn a nemes keblű adakozóknak szívemből forró köszönetet nyulvánitánék, egyszersmind értesitem őket, hogy az összegyűlt összeget a mai postával rendeltetési helyére elküldöttem. Hazafias üdvözléssel Holler Gyula, madarasi tanító.

A glozsáni ág. ev. egyház pénztárából ismeretlen tettes 251 frt 42 krt rabolt. Nyomoztatik.

A kérelmezett petrovoszelli gyógyszerárt egy az egészségügyi bizottság, mint az állandó választmány megszavazta.

Ó-Kér községnek hasonló kérvénye, kellő indoklás hiányában, elűtetett.

A szabadkai kiállítás első arany érmet nyert zombori városkert gyümölcsai megtekinthetők, máttól fogva szombatig a városház kisebb tanácstermében.

Almásról írják: Ma csütörtökön déli 1 óra tájban a tápéi csárda körül az innen Szabadkára közeledő kariat postát három álarcos rabló megtámadta, az egyik lovat lelőtte s a kocsit kiserő csendőrt combon lötte. A tettesek nyomoztatnak.

Zsupanszky Pál, volt kiskindai ügyvéd, városunkba telepedett át és a volt Veszelinovits Péter-féle házban, a nagy szerb templom utcában — saját házában — irodát nyitott.

Irodalom.

Kiss József előfizetést nyit „Mese a varrógépről” című elbeszélő költeményére, melyből egyes örüllőbb részleteket nagyobb lapjaink közleményeiből a nagy közönség már ismer. Modern alapeszméjével és a mindennapi életből merített egyszerű, de költői motívuma-

ival a Petőfi társaságban és a székesfehérvári Vörösmarty-körben történt felolvasása alkalmával mely hatást tett e költemény, mely legalább irányánál fogva igényt tarthat arra, hogy a művelt magyar női közönség megnyissa számára terméit. Kiváló értéket kölcsönöznek e kiadásnak Baditz Ottó, hírneves festőnk, a müncheni magyar művészet egyik kitűnőségének részint fametszetű, részint önálló heliogravure-nyomatú gyönyörű tollrajzai. A nagy negyedret alakban vastag karton papíron megjelenő fényes kiállítású a szó szoros értelmében díszműnek nevezhető könyv folyó évi december elején (tehát jóval karácsony előtt) kerüli ki sajtó alul. Nyomdai kiállítását a Franklin-Társulat vállalta el. Előfizetési ára: Fűzött példány 3 frt. Stylszerű kötésben 5 frt. A bolti ár tetemesen magasabb leendő. Az előfizetési pénzek ez évi november hó 1-ig. Kiss József-nek, Budapestben, IX., csillag-utca 15. sz. alá küldendők.

A MÁRVÁNY LEÁNY.

— Hogy egy leány ne tudjon szeretni!!!?
— Tavasz virág nélkül, nyárej csillag nélkül, leány szerelem nélkül . . .

— Hogy egy leánynak ne legyenek sugáros ábrándjai, rózsás reményei, szárnyaló vágyai, hanem csak úgy járjon itt a halandók tarka barka világában, mint egy női alak kristályzódtatott jégdarab, melyből az érzést kilopta valami ujkori Prometheus, vagy oly helyen van az benne elrejtve, mint tengerezem a hegyek ölében, hogy ahhoz a külvilág nem fér s nem lát bele csak az Isten szeme a nap. — Hogy a szív ne nyiljon meg más szívnek szavára, üdvre, szerelemre; ne tudjon örülni az a habzó kebel, ne tudjon mosolyogni az a bíbor ajak s ne tudjon beszélni az a becsülő szem?!? hogy midőn minden a természetben szerelemre utal: az ég csillagai, tenger kék habjai, virág virulása, szellő suttogása, kis madár bűgása, a nap ragyogása, az új hallgatása, mind szerelmet lehel, — hogy akkor legyen egy fiatal szív, mely mindezek látára bezárva marad, legyen egy ifjú lélek, mely hideg közönytel tekintse a világot s úgy vegye az életet mintegy robotot, melyet igyekezni kell mielőbb elvégezni s aztán szabadulni tőle.

... Hogy egy leány ne tudjon szeretni!!!? Pedig Halmi Irén ezek közé tartozott, vagy legalább azt hitték róla. A poétás fiatalok elneveztek „északi polusnak” „eper fagyalt” „jeges kávének” s más efféle különlegességeknek, mert hát hogy egy pillantást sem juttatott számukra azokból a nagy menyországos szemekből. — Az ilyen fiataloknak szabad játszani a szavakkal, hiszen tudjuk, hogy — cuncta licent . . . poétis.

Mert megbámulni való teremtet volt Halmi Irén. Arcán ragyogott a lélekjóság, — ajkain valami szent fájdalom, szemében szelidség; — egész tekintete eszményképe valami magasztos lemondásnak. Könnyelműség, szentetlen gondolat, és vér gyarlóságai kitérték előtte hódolattal. — Imádni való alak . . . Mit ér, ha márvány, mondák némelyek. Ha márvány is, de carrarai; — ha carrarai is, de márvány!!

... Hogy egy leány ne tudjon szeretni!!!? Ott laktak a Hernád kies partján fekvő falucskában. Házuk épen a folyóra nézett, gazdag gyümölcsös vette körül. Előtte vadgesztenyefák álltak őrt; szép csipkézett levelű gesztenyefák, melyek minden tavasszal meghozták gazdag virágaikat, mintegy örömmel jelentve a mindenségnek, hogy ők élnek. A leány meg búsan járt alattuk, vagy lenn a berekben, mely a Hernádra dőlt. Föl sem vette a fülemile dalát, de a gerle bűgását mély figyelemmel hallgatta, annak volt viszhangja az ő lelkében. Órákig elaudalgott a folyó partján, szemével kísérve a szöke habokat s tanakodva, hogy mit susoghatnak azok egymásnak? — Nagy ritkán ült zongorája elé s megszólaltatta azt a fájdalmas dalt: „Be szomorú ez az élet énnekem.”

A szülők mindent elkövettek szórakoztatására; mulatságokat, kirándulásokat rendeztek, — mind hasz. talan, a leány lelke, szíve, nem vidult fel, márvány maradt. Épen ezért örömmel vették a hírt, hogy ifjabb leányuk haza érkezik a fővárosból, hol eddig nagybátyjánál volt, azt gondolta, ápolta. — Az öreg Halmi lehunyta szemét, elment ősei után. Irmának nincs miért időzni többé Pesten . . . Ki tudja, ha nincs e? Oh milyen jótétemény lesz az a beteg Irénre! Vidám kedélyével hogy fogja őt huga felvilanyozni, hogy megelénkül a ház, mely eddig olyan néma volt, — honnan eddig szöktek a fiatalok a márvány leánytól — ha az a kacagó galamb haza jön.

Irma meg is érkezett. — Elvein, beszédes, fővárosi csin és kellemmel, annak túlzásai nélkül. Számtalanszor sorra esőkolta kedveseit és beszélt hozzájuk kifogyhatatlanul: Drága jó apám, kedves jó anyám, mint örülök, hogy egészségesetek, milyen rég volt, hogy láttam, — bizon nem is illett engem odaadni ápolónak a nagybácsihoz. — Szegény Béni bácsi, de sokat szenvedett. Isten nyugtassa, — jól járt, gyógyíthatatlan volt. Kedves Irén, hát te mért vagy olyan szomorú, nem is örülsz nekem? Lásd, ezután együtt leszünk, fogunk halászni a Hernádban, mint régen, mikor még Fügödi Béla járt ide, aztán majd játszunk négy kézre, hoztam sok szép darabot. Aztán úgy teszünk, hogy egyik héten te leszel a gazdasszony, másikon én. Milyen pompás lesz az! — No de ne légy hát olyan bús, meg sem ölelsz? . . .

Irén megölelte s annyit mondott: Egész nagy lány lett belőled.

— Hjah bizony. — Pesten hamar nőnek a lányok, vagy hamar nagy lány számba mennek. Aztán jérnak százféle mulatságba. Mennyit voltak mi színházban, hangverseny, cirkusban, még bálban is a nőnival. — Tudod e kivel táncoltam a füzértáncot? — Fügödi Bélával, patvarista egy híres ügyvédnél. — De igazán nem sajnálom azokat a mulatságokat, útam már. Oh milyen jó lesz itt kipihenni magam ebben az édes kedves kis faluban.

Irma megjöttével csakugyan egész élet lett a ház. Kora reggel talpon volt, befutotta az udvart, a kertet, parancsolt itt is, ott is, aztán pörölt a cselédekkel, mint egy igazi gazdasszony, és egész nap zongorázott, dalolt, csevegett, mint egy örvendező kis madár. — Hanem Irén csak bánatos maradt.

meg... A haldokló kérését teljesíteni kell... Ah, mily boldog vagyok... aranyos szélű rózsaszín fellegek viszik lelkemet az égbe...

Béla sirva állt az ágy fejénél, a szülők és Irma is bejöttek. Valami túlvilági mosoly lebegett a beteg ajkai körül. Hangos zokogás közt peregettek a könnyek.

Nyissátok ki az ablakot, hadd jöjjön be a szellő, hadd vegye lelkemet szárnyaira. Ne sirjatok-zokogjatok, megakasztja lelkem repülését. Eresszéték utjára! Béla, Irma, milyen szép pár lesz belőletek! Lásd, még is én megyek hamarabb férjhez... Áldásom rátok... Isten veletek!...

A nap virágnító szelid fényével tekint szét, a kerti bokrok lombján csillog a verőfény, zöld gallyon hangicsál a tarka madár — távolban a Hernád suttogva kanyarog, mint egy fehér szalag, a kék égen szőke fodor felhők uszkálnak, benn a szobában fehér ágyon fekszik egy fehér leány... Ami benne élt, az elszállt a csillagokba.

Függődi Béla az igaz fájdalom könnyeit sirja. Ő a mi áldozatunk, — megérdemli — gondolja magában. Irma, rá-rá borul forró szeretettel, hangos zokogással: „Édes kedves Irén, miért tetted ezt nekünk!?”

... Hogy egy leány ennyire tudjon szeretni!?!? ...

Erőcsics E.

Szózat.

Mindent pótolhatsz, — csak hazát

Nem pótol semmimem!

S Isten csak egy hazát adott:

Szeresd hát ezt híven!

Ha van mit tenni érte: tégy!

De szájhős az ne légy!

Beszéd, panasz, sópánkodás,

Uz nem segít soha;

Azért, ha baj van itt, vagy ott,

Ha sorsunk mostoha:

Ne nyögj, hanem hallgatva tégy!

De szájhős az ne légy!

Ha vész közelg s honunk felé

Vad ellenünk rohog:

Harcúszon állj a síkra ki!

Ez férfias dolog.

És ott, amit lehet, hát tégy!

De szájhős az ne légy!

Örömmel áldozd fel, ha kell

Vagyont és életet:

Hiszen csak azt adod, amit

S hon adott neked;

Azért, ha tenni kell, hát tégy!

De szájhős az ne légy!

S ha mindent feláldozád,

Ha minden elveszett,

És nem maradt meg semmi más,

Mint pusztá életed:

Még akkor is hallgass és tégy!

De szájhős az ne légy!!

Ertser Antal.

NYILTTÉR.*

Hogyan mulatnak Garán!

Ily című újdonsággal lepette meg múlt hó 25-iki „Bácskánk”, melyben a többi közt alulírott is nem kis megleckésztetés alá esett. — No de se baj, hiszen egy sváb ember és nem magyar írta, a kiről még a magyar ártatlan szokásból is azt szokta mondani: hogy h...

En, ki kedves svábomat nem ismerem, hisz Garán a német is magyar, a legjobb indulatból írva, meg akarom győződtetni arról, hogy ő kegyelmességének minden betűje egy felkiáltó hazugság, olyannyira, hogy „Bácskánkba” küldött újdonságával csakis saját természetét árulta el.

Már a bekezdése mekkorát mond: „Neki ülnek és jó nagyokat isznak” t. i. a kántor és postamester, a nagykorcsmában

Lassabban sváb úr; hiszen az nap délután egy tisztességes uri emberrel postamesterünk vendégei voltunk, kívül uri magam este 9¹/₂ óra táján a nagykorcsmába egy feketére mentem s ott, míg elkészült, 3-3 deci bort szifonnal ittam — De ismeri svábom a bácskai embert! vagy talán csúfolni akarja a 6 deci borral? — vigyázzon, mert a bácskai olvasó közönség kineveti!

Azután „buzgalomról” is tesz említést! Tudja svábom, ha lett volna, akkor postamesterünk és kedves nejeinek vendégszeretetéből eredt volna és nem onnan, a hol a garai kántortól oly virágzó színbe ilve látta volna.

Hogy mit akar kedves svábom avval mondani, hogy a „tisztességes vendégszoba”? (lásd leveletem egy pár hét előtti Bácskában) oltorozatát és egyebet is itattak, nem értem, hiszen 6-6 deci bort, a mit ittunk, nem oly égbekiáltó massa, melyet egy, illetőleg két egészséges ember még túlterhelhetés címe mellett is szórna.

* Az e rovatan közlötökért nem vállal felelősséget a szerk.

A többi közt svábom azt is mondja, hogy „a vendéglős rendreutasította őket!” Hiszen ott sem volt, és még is többet akar tudni mint én?

Sváb barátocskám „tántorkodásról” is mer beszélni — sőt az intelligens szó után jelzőképen még egy? jelt is tenni!

Ne játszóék sváb uracs oly könnyen tollával, hanem használja azt jóra, igazra és nemcsakre, s nem oly rágalom leírására, melyet nem látott és tisztán nem tud.

Nézze csak sváb barátom! — én már 20 éve, hogy Garának levegőjét mint önálló ember szívom és senki eddig nem képes rólam azt állítani, hogy tántorogva mentem volna, vagy iszákosságból korcsmáztam volna; pedig hidje el, ezer alkalom volna reá.

Hát a „pofozkodással” mit akar sváb barátocskám?

Lám én, ki utolsó, vagy 11 óra táján, otthagytam vendégfogadónkat, s barátilag búcsuztam vendégfogadósunktól, mint gyermekkori barátomtól, éppenséggel mitsem tudok; és sváb barátom még is mer te jegyzetbe tenni? — Szép bizonyítvány!

Tehát nem „igy mulatnak Garán” sváb pajtás! — Hanem ha akarja tudni, hát így mulatnak Garán: van kalaber, dal és tréfa, fűszerezve a maga keretében quatyikkal, és ezen jellemes mulatozások soha, vagy nagyon ritkán (és akkor is a napot választva) történik korcsmában, hanem igen: pap, jegyző, kántor, aljegyző, orvos, postamester, tanítók vagy egyik-másik községi jó embernél, mert tudja svábom, a falusi embernek is van szüksége szórakozásra.

Midőn mindezeket sváb uramnak magyar őszinteséggel kívántam megmondani, még arra figyelmeztetem, hogy máskor több figyelemmel hallgasson ki embert, s különösen vendégfogadósunkat; ki akár nagy urnak, csak vendégfogadósának nem született, mert mi való, az való, ő a legártatlanabb tréfára is goromba fráter, de azért bizonyára azt fogja szóról szóra töle hallani, hogy a garai kántor még ez életben ötöt meg nem bántotta.

Szervusz sváb!

Tóth Márton,

garai kántor-tanító, községi képviselő, iskolaszéki jegyző, espereskerületi jegyző és pénztárnok, egyleti választmányi és választott megyei iskolabizottsági tag.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

A zombori polgári kaszinó-egylet folyó évi november hó 1-én szolgát keres a következő feltételek mellett:

1. A szolgálati idő folyó évi november hó 1-én kezdődik, s bármely részről való felmondás után negyedévre szűnik meg.

2. A szolga javadalmazása utólagos havi részletekben fizetendő 240 frt évi bérből és szabad lakásból áll. — Ezért tartozik az egyletet illető mindenemű szolgálatot teljesíteni, a helyiségeket tisztán tartani és az egylet tagjait az egylet helyiségeiben kiszolgálni.

3. A szolga köteles a kaszinó-egylet által külön fizetendő évi 80 frtért a szolgálatban való segédkezés végett alkalmas inast fogadni s azt élelemmel és lakással ellátni.

4. A szolga tartozik szolgálatba lépése alkalmával készpénzben vagy elfogadható értékű papirokban 200 frtnyi biztosítékot letenni.

5. Csak nős vagy családost, feddhetlen előéletű egyének pályázhatnak.

A pályáznai óhajtok írásban szerkesztendő folyamodványukat a folyó évi október hó 15-ig Frenldy Mihály urnál, az egyesület igazgatójánál nyújtsák be.

Kelt Zomborban, 1883. évi szeptember hó 25-én.

Bieber Gyula, s. k. 3-2 Schmausz Endre, s. k. jegyző. elnök.

4545. sz.
tk. 1883.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Virter Károly végrehajtónak Morokvasits Nickó végrehajtást szenvedő elleni 250 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. járásbírószág területén lévő Zombor város határában fekvő a zombori 2239. sz. tjkvben, az ugyanottani 6485. sz. tjkvben átvitt A + 1 sor 22978. hrsz. 2 hold 595 ⁶/₁₂ □ öl szántóra az árverést 573 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi november hó 27-ik napján délelőtti 10 órakor alulírt kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10% -át vagyis 57 frt 30 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1883. évi auguszt. hó 9. napján. A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Valter Nándor,
kir. tvszéki jegyző.

Gartner Ferenc,
kir. tvszéki elnök helyettes.

Zombor 1883. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Hirdetmény.

Alulírt Filipova község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a bor, pálinka italmérési és korcsmáltatási jog ezen község-házánál f. évi október hó 7-én délutáni 3 órakor nyilvános árverésen az ezen jogért legtöbbet ígérőnek (3) három egymásután következő évre azaz 1884. évi január hó 1-től 1886. évi december hó végéig terjedő időszakokra haszonbérbe adadni fog.

Az árverési feltételek alulírott községi előjáróságnál megtudhatók.

Filipován. 1883. évi szeptember 26 án.

Gyarmathy Ferenc,
községi jegyző.

Rapp István,
községi bíró.

2-2

1253. sz.
ex 1883.

Árverési hirdetmény.

Mosorin község határát, mint az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a szerinti vadászterületét, kebelbeliek közül, a megkísérlet árverésen, ki sem bérelvén ki, 1889. év. augusztus hó 1-ig mint a vadászati év végéig terjedő bérbeadására az árverés folyó hó 21-én délután 3 órakor a község-házánál leendő másodiküben megtartása ezennel kitézetik és a bérbe kvenni szándékozők azon napon való megjelenése felkérnek.

Mosorinban, 1883. évi szept. hó 26-án.

Eremics Milán,
községi jegyző.

Vlaskalics Triva,
3-2

68. szám.
iskszk. 1883.

Pályázati hirdetmény.

Néhai Józich Máty elhalálózása folytán megürült Szelence-külvárosi fiú-sztály tanítói állomása bizonytalan időre helyettes tanítóval levén betöltendő: a zombori róm. kath. iskolaszék részéről eme helyettes tanítói állomásra, — melyre csak okleveles, a magyar és dalmát nyelven teljesen jártas tanítók jelentkezhetnek, 500 frtnyi évi javadalmazással pályázat hirdettetik oly negyvezéssel, hogy az ismétlődő iskola tartásaét külön díj nem jár.

Azon esetben, ha ezen állomás valamely leányosztály tanítójának thelyezése által töltetnek be, az ekként megürülő leányosztály vezetése 25 frtnyi havi fizetés mellett egy helyettes tanítónőre fog bízni, mely állomás thyerésére szintén csak okleveles tanítónők pályázhatnak.

A folyamodványok kellőleg felszerelve legkésőbb ez évi október 27-ig a zombori róm. kath. iskolaszékre címezve, alulírott Zomborba (Básmegye) küldendők.

Kelt Zomborban, 1883. évi szeptember hó 27-én tartott iskolaszéki ülésből.

Szlávy Ferenc,
iskolaszéki jegyző.

Fejér Gyula,
iskolaszéki elnök.

Ad 2206. szám.
1883.

Pályázati hirdetmény.

Almás községében a rendszerített segédjegyzői állomás betöltendő, mire a választás folyó évi október 11-én d. e. 9 órájára tüzetett ki.

Pályázni szándékozők felhívattak hogy a m. bizottságnak 1878. számú határozatával alkotott szabályrendelet g) pontjában leírt minősítések, — eddigi alkalmazása, — ugy a községben dívó magyar, német és dalmát nyelv bírása kimutatásával felszerelt, s a községi képviselő testülethez intézett kérvényeiket folyó évi október 10-ig bezárólag az előjáróságnál nyújtsák be.

Ez állomással évi 550 frt készpénz fizetés van összekötvve.

Almás, 1883. szeptember 21-én.

3-2 A községi előjáróság.

3825. szám.
kig. 1883.

Pályázati hirdetmény.

Leköszönés folytán megürült Szántova, Dautova és Béreg községek Szántován székelő körorvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik, és a választás határideje folyó évi október hó 28-ának d. u. 3 órájára kitézetik.

Ezen állomást elnyerő, nevezett három községtől összesen 567 frt évi fizetést, és esetenként 20 kr. látogatási díjt nyer.

Pályázni óhajtok felhívattak, hogy az egészségügyi törvény értelmében, és a hazai nyelven kívül a dalmát nyelv ismeretét tanúsító bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványukat mondott határidőig alulírt szolgabírói hivatalnál nyújtsák be.

Szántován, 1883. évi október hó 1-én.

Késmárky,
szolgabíró.

3-1